

Mukačevo

25. srpna kolem půlnoci jsme tedy dorazili na hrad. Pro státní vězně tu byla zvláštní budova s třemi řadami oken. Každá řada měla po sedmi celách.

Ohlásil jsem, že uprchlý plukovník si v mém vaku na španí nechal svoje věci, protože sám žádný vak neměl. Na dvoře jsem to musel všechno vysypat, a tak jsem zbyl až naposled.

V horní řadě byli: číslo 1. Dr. Menz z Vídně; 2. Hackl, majitel loterie/¹⁶⁹; 3. Pál Uza; 4. já; 5. podplukovník baron Andreas Nicolas Riedele/¹⁷⁰, s bývalým jezuitským vídeňským arcibiskupem Sigismundem Hohenwartem byl vychovatelem nynějšího císaře; 6. mohučský rada Rill/¹⁷¹; 7. Jiří Růžička, slavný český muzikant./¹⁷²

V prostřední řadě byli: 8.–9. Ferenc Hirgeist; 10. Karol Smetanovič; 11. vychovatel Jelinek z Vídně/¹⁷³; 12. Francesco Angiolini, sekretář ruského vyslance ve Vídni. Zde a ve spodní řadě francouzský plukovník Chipault, kterého třetí den chytili pasáci vepřů, když je prosil o chleba. Ještě jeden francouzský plukovník Sigmond; spisovatel Grossinger; Szlávy a Laczkovics.

Suřovský byl ubytován u profouse.

Vrchní profous se jmenoval Kiesewetter, jeho zástupce byl Lissze. Na chodbách nebyla stráž. Nočníky nám vylévali vězni a ti nám také topili. Vodu na mytí mi ráno nosil profousův sluha stejně jako snídani, oběd a večeri. Od něho jsme mohli přebírat dveřmi zprávy a vzkazy od našich druhů.

Do cely mě zavedl major. Kladl mi na srdce, abych dal pozor a nepoškodil malbu na zdech. Omlouval se, že mi nebude moci poskytnout žádné výhody. „Pět let je tomu, co takto trpím“ – řekl jsem. „Vím, že poskytování výhod přivádí dohlížitele do nebezpečí, a tak radosti nežádám, ale sám si je kradu. To budu dělat i tady. Přimhuřte nad tím oči.“

Na stěnách bylo pět obrazů, nakreslených vězněm, který tu seděl za padělání bankovek. Nalil vodu na železná kamna a rží z nich pracoval na obrazech. Za štětec mu posloužily ulámané štětiny z koštěte. Mezi obrazy byl také obraz sv. Václava a mne napadlo, že malíř byl Čech nebo že se aspoň jmenoval Václav. Když mě později propustili, vzal bych si býval s sebou ze zdi madonu, kdyby to šlo.

Vězeň, kterého dají na jiné místo, je jako pták zavřený do nové klece a chvíli se neozývá. Je to strašná věc, vytrhnout člověka ze společnosti a zaživa

ho pohřbít. Nakonec jsem přece jen chtěl vědět, kdo je mým sousedem na severu v čísle 5.

„Kdo jsi?“ – zeptal jsem se klepáním na zeď.

„Riedele. A kdo jsi ty?“ – Představil jsem se.

„Já tě znám.“

„Odkud?“

„Od tvých přátel, kteří byli vězněni ve Štyrském Hradci. Mě tam poslali z Kufsteina. Byl jsem císařovým učitelem matematiky a dalších věd pod hlavním dohledem Sigismunda Hohenwarta, který je dnes arcibiskupem ve Vídni.“

„A kdo je tvým sousedem v čísle 6?“

„To nikdo neví. S nikým nemluví. Já vím od sloužících jen tolik, že je sešlý, zhroucený, starý a že to s ním jde s kopce. Jeho soused v čísle 7., poslední v naší řadě směrem k Polsku, je Jiří Růžička, Čech.“ – A vyjmenoval všechny popořadě. „A jaké máme vyhlídky, jaké naděje? Bude mír?“

Mluvil velmi pěkně latinsky. Naznačil mi, abychom spolu mluvili jen tak, protože naše klepání odposlouchávají. Latinsky nikdo z našich důstojníků neumí, zato znají všechny možné jiné řeči.

Proč tu Riedele trpí, to jsem se nikdy nedověděl a ani on sám mi to nikdy neřekl. Z jeho slov jsem mohl pouze vytušit, že za své republikánské smýšlení či za přípravy spiknutí. Moje manželka přinesla ještě z kláštera ve Vídni zprávu, že tento Riedele předal katechismus mladému hraběti Hohenwartovi. Pro podobné věci tu seděla většina z nás. Menz, Hackl, Jelinek, Růžička. Jen Grossinger ne a francouzský plukovník Sigmond rovněž ne. Ten se musel něčeho dopustit, patrně něčeho horšího, co je v rozporu s vojenskými zákony. Vydali o něm zprávu, že je mrtev, a tak ho ani po uzavření míru nepropustili. Udělali to, aby ho tu mohli držet až do jeho skutečné smrti. Takové věci se stávaly i v 19. století.

Případ Francesca Angioliniho je hrozný. Byl kdysi tajemníkem u ruského vyslanectví při vídeňském dvoře. Když byla vyhlášena Cisalpská republika, Angiolini tam prostřednictvím pošty napsal důstojníkovi, který byl Napoleonem ustanoven za správce, a žádal ho, aby byl vyreklamován ze služeb ruského dvora. Pro obyčejného člověka nebylo nic snažšího, než vzdát se úřadu a Vídeň opustit! Ne tak on, svůj osud chtěl změnit s muzikou, aby se vyšvihl ještě výš. Víme, že lidi schopné takovýchto kroků nenechává jejich pýcha na pokoji. Strašně moc se chtějí dostat nahoru a to brzo.

Dopis byl zadržen a vídeňský dvůr učinil Petrohradu návrh, aby propustil Angioliniho ze svých služeb. Razumovskij/¹⁷⁴ si zavolal Angioliniho.

„Musím vám sdělit nepříjemnou zprávu, pane. Víte, že vás mám rád a že jsem byl s vašimi službami spokojen. Mějte ke mně, prosím, důvěru. Přiznejte se, čím jste se našemu dvoru znelíbil.“ Angiolini odpověděl, že je bez viny.

„Tak to svůj osud ponese, pane, lehčeji. Jste propuštěn ze služby.“

„Pak ovšem toužím po doporučujícím dopise, který by potvrdil, že Vaše Excelence byla se mnou vždy spokojena.“ Razumovskij dal dopis napsat a Angiolini odešel.

Několik kroků od domu potkal dva své přátele.

„A kdy si mezi sebou vyřídíme tu a tu věc?“

„S radostí, třeba hned.“

„Tak se tedy vraťme zde k našemu příteli.“ – Když k němu přišli, oba přátelé mu řekli, že je zatčen a že vůz je připraven. Odvezou ho na hrad. Vsadili ho do vězení a dali si od něho napsat dopis pro jeho ženu s datem o měsíc pozdějším: „Hamburk... Měl jsem souboj a musel jsem uprchnout z Vídně. Šťastně jsem dorazil až sem. Zítra nasedám na loď a jedu pod cizím jménem do Londýna. Odtamtud ti zase pošlu o sobě zprávy.“ – Každého půl roku ho nechali napsat jeden dopis z Mukačeva, ale datovaný z Londýna anebo z jiného místa v Anglii. Dopis byl plný lživých zpráv, aby se jeho žena domnívala, že je naživu.

Jednou jsem Angiolinimu poslal svého Justiniana,^{/175} ať si ho přečte. Požádal jsem ho, aby rozložil papír, který byl přilepen do pergamenové desky knihy a aby vložil proužek papíru s věnováním pro můj památníček mezi pergamen a desky. I on si vyráběl inkoust ze rzi. – Na papírek, který stále mám, napsal francouzsky: „V neklidných časech se nepředložený čin stává trestuhodným zločinem.“ – „Nechť je to prospěšná lekce těm, kdož budou číst tuto moji práci. Kéž by se moji potomci z tohoto případu poučili, aby se mohli vyhnout každé nástraze. Prohrává ten, kdo se domnívá, že se nikdo nedoví, čeho se dopustil.“ – O tom jiný příklad, který uvedu, třebaže vybočuje z rámce vyprávění.

Několik měsíců předtím, než nás odvezli z Brna na Kufstein, byl do káznice přiveden jakýsi minorita. Několikrát napsal císaři poučující a káravé dopisy, že má vládnout jinak. Policie dělala všechno možné, aby vypátrala, kdo se té drzosti dopouští, ale nebyla ve svých snahách úspěšná. Potom přijela do Vídně jedna prostoduchá vdova, pokud se dobře pamatuji, ze Štýrska. Poznala písmo a z prosebnice vytáhli, že to psal ten minorita.

Já, Uza a Smetanovič jsme tou dlouhou cestou od prvního července do 25. srpna dostali malý počestný svrab. Naštěstí suchý, ne hnisavý. Uza

a Smetanovič se ho rychle zbavili, ale já se musel ve své cele koupat. Dávali mi masti a všechno možné, ale zbavit jsem se ho nemohl.

Musel jsem si dát přivést lékaře z Užhorodu. Lékaři ani neřekli, jak se jmenuji a mně jak se jmenuje on. Ale dr. Molnár mě poznal, vzpomněl si, že jsem jako právní praktikant chodíval za jeho tchyní a manželkou a zahrnul mě zprávami o Andrásii Kazinczym a jeho synovci László Kárnerovi. Nařídil mi, co mám dělat a nechal otevřít jednu okenní tabulku, vnější dveře a na vnitřních špehýrku, aby byl v mé cele čerstvější vzduch a odešel s vrchním dozorcem panem Fritschenerem.

Ještě nebyli ani u dveří na schodiště, když jsem přirazil svůj stůl k špehýrce na vnitřních dveřích a zkoumal, zda se protáhnu otvorem, kterým nám profous podával pití, když se mu nechtělo otvírat dveře. Otvor byl úzký a vysoko nad prahem. Když se mi nepodaří jím v pořádku prolézt, zlomím si vaz nebo aspoň ruku. – Jenže odvážnému štěstí přeje.

Moje ramena se nechtěla vejít do otvoru. Svlékl jsem se do košile a už jsem se protáhl. Ale zachytil jsem se za kyčle. Jednu nohu jsem povytáhl napříč a hlavou dopadl na práh. Bez zranění.

Popořadě jsem obešel své druhy, ale mlčky a po špičkách. U Riedeleho, jemuž nikdy – ostatně jako nikomu z jeho druhů – nebylo povoleno překročit práh (nás Maďary vodili i tady na procházky), byl otevřen otvor pro dozorce, ale vnější i vnitřní dveře byly zavřené. Riedele vdechoval čistší vzduch u otvoru. Hodně a hlasitě pokašlával.

Nic jsem u něho nezaslechl, a tak jsem šel k jeho sousedovi, o němž jsem se už zmínil, že se s nikým nedomlouval klepáním. Předříkával si mši a ochraptělým hlasem zpíval: „Vere dignum et justum est, aequum et salutare etc.“^{/176} Už jsem chtěl jít dál, když tu začal ten pomatený stařec a mohučský rada vzývat ďábla:

„Duchu lži, – ve jménu věčné pravdy – ti přikazuji – přines mi zprávy – o mé milované ženě – o mých dětech – o mých vnucích a pravnučích.“

Utíkal jsem odtamtud, jako by mě honili a zastavil jsem se až u Růžičkových dveří.

Růžička byl skladatel a komponoval právě nějaký polský tanec. Jelikož neměl housle ani klavír, skládal pomocí zpěvu. Co chvíli uvízl a opravoval, co bylo chybně. Kočičí hra. Čím se bavovali ostatní, na to si už nevzpomínám. Těžce a nebezpečně jsem vylézal ven, ale dovnitř to šlo velmi snadno a bez problémů, protože na dveřích byla křížem výztuha z prken, o níž jsem mohl zapřít palce u nohou a dosáhnout až na stůl, a tak vlézt dovnitř.

Sotva jsem byl ve své cele, když tu Riedele mě volá klepáním ke zdi.

„Příteli“ – povídá, – „někdo po nás slídí. Na vlastní oči jsem toho darebáka viděl, jak se plížil kolem mých dveří. Zastavil se, dlouho před nimi postával, a pak šel dál k Růžičkovi. Potom jsem viděl, jak se vrací. Zdržme se jakékoliv rozmluvy, která by nás mohla přivést do neštěstí.“

„Ty snad máš otevřené dveře? Jak’s ho mohl vidět?“

„Břevna vnějších dveří mají prasklinu. Tou jsem toho uličníka viděl. Aby ho čert vzal!“

„Vidíš přízraky, příteli“ – odpověděl jsem.

Tak to šlo po tři dny. Ten chudák mně a všem našim druhům vyprávěl, jak tu obchází nějaký darebák a poslouchá. Celý dům tonul v hrůze a já se je marně pokoušel uklidnit.

Jednou večer, onoho třetího dne, mě Riedele volal ke zdi. Zaklepal jsem na něj dvakrát (tak jsme se vždycky volávali), že ho poslouchám. Pak řekl:

„Volal jsem tě, a ty jsi nepřišel.“

„Slyšel jsem tě“ – řekl jsem, „ale přijít jsem nemohl. Promiň.“

„Proč?“

„Vylezl jsem na stůl a na židli a odtamtud se díval na západ slunce, na pahorky v okolí Nového Mesta pod Šiatorom, Regmecu a Mikóházy, tam kde bydlí moje matka.“ (Hora Hallgató byla z Mukačeva dobře vidět, stejně jako hory u Nového Města.)

„A kolikrát jsem tě volal?“

„Třikrát.“

„Příteli, přistihl jsem tě při lži. Volal jsem na tebe jen jednou. Ale gratuluji tobě i sobě. Máš otevřené dveře.“

Popřel jsem to, ale neuvěřil mi.

„Dobrá. Až přijde profous, poslouchej, jestli otvírá moje zámky.“

„Příteli, tvé dveře jsou otevřené. Gratuluji tobě i sobě. Dej mi jíst.“

„Rád, milý příteli. Ale co?“

Potom mě poučil, že umí sundat hlavici z kamen. Otvor pro topení je zamčen jen na háček a ne na klíč. Mám otevřít dvířka u otvoru pro topení a podat mu tam jídlo.

„A, na co máš chuť?“

„Příteli, je tomu už deset let, co žiju denně ze čtyř krejcarů. Dej, co dát můžeš. Ale rád bych hlavně sladké mléko a kávu.“

Mohl jsem si dát navařit všechno, co unesla moje peněženka a ta unesla všechno, protože moje matka byla nablízku a já s ní měl tajnou korespondenci. Když mně docházely peníze, jednoduše jsem jí dal zprávu a peníze přišly.

„Příteli“ – řekl jsem Riedelemu, „o mně tu vědí, že nepiji kávu, a tak ti ji nemohu dát. Ale dám si přinést libru čokolády a každý den z ní dostaneš kousek. A rád dám také pečeni, šunku, pečivo a zákusky, a to každému, kdo může obrátit hlavici u kamen.“

Riedeledle a ještě tři vězni sundali hlavice a pro mě bylo potěšením, že jsem je mohl denně touto cestou krmit. Riedeledle dostával den co den žejdlík sladkého mléka. Někdy i tokajské.

„Pane“ – řekl jsem profousovi Kiesewetetrovi, „víte, že jsem dosud mnoho nejedl. Teď jsem ale dostal hlad jako vlk. Vařte mi, pane, mnohem víc.“ Kiesewetter potřeboval právě to. Vařila totiž jeho žena, a tak na mně každý měsíc utržili víc, než na mých družích.

Vždycky, když jsem se chtěl protáhnout otvorem, dal jsem znamení doktoru Menzovi, jehož cela byla právě vedle schodiště, aby byl u svých dveří na stráži, a aby mi dal znamení, kdyby někdo přicházel po schodišti a já mohl vklouznout zase zpátky. Mé „vycházky“ a ta ušlechtilá radost, že svoje druhy živořící o čtyřech krejcarech mohu obdarovávat dražšími a chutnějšími pokrmy, trvaly už čtvrtý měsíc. Ale tak dlouho se chodí se džbánem pro vodu, až se ucho utrhne. A nebezpečí nedovede odvrátit žádná lidská chytrost. Nejmoudřejší je, nebezpečné věci nedělat.

26. června 1801 byla průtrž mračen. Dal jsem dr. Menzovi znamení, že chci vylézt ven. Odpověděl, že už stojí na stráži. A tak jsem vylezl a rozdal své almužny. Tu se dalo do hrozně prudkého lijáku a z okapu crčela s ohromným hlomozem voda. Menz dával znamení, že někdo jde. Ale já pro ten hluk daný signál neslyšel. Jak jsem se zhrozil, když před Riedeledleho dveřmi jsem zahlédl vstupovat po schodišti profouse Kiesewettra a vzápětí za ním vrchního dozorce. Vcházeli ze schodiště do chodby. Jako veverka jsem skočil do své díry a když přicházeli k mým dveřím, byl už stůl na svém místě. Hrabě Ferenc Pálffy, syn říšského barona Leopolda, dostal zde na Kufsteině bití holí a já, vida profouse a vrchního dozorce, jsem nečekal pro sebe nic lepšího.

Vrchní dozorce a profous vstoupili.

„Vy jste byl venku?“ – zeptal se vrchní dozorce a jeho i profousova tvář byly plny ohromení, zrovna tak jako ta moje.

„Ano, pane vrchní dozorce. Byl jsem venku.“

„Jak jste se mohl opovážit?“

„Jako člověk, který byl oloupen o všechny radosti, a tak si je musí potajmu krást.“

„Co jste měl přitom v úmyslu?“

„Nic jiného, než postát na chodbě poblíž okna a dívat se na lidi, jak pracují a chodí sem a tam.“

„Vědí vaši druhové o tom, že jste byl venku?“

„Ne, nikdo o tom neví.“

„To je věc, s níž jsem nepočítal. Musím to ohlásit.“

Nestydím se přiznat, že jsem před vrchním dozorcem padl na kolena a prosil ho, aby to zamlčel. Nikdo kromě nich dvou o té věci neví. Kiesewetter mrkl na vrchního dozorce:

„Nu dobrá. Ale jestli to vyjde najevo, že jste byl venku, uděláte ze mě nešťastníka. Ale vezmu na sebe to riziko. Mám pro vás dobrou zprávu.“

Pak vytáhl dopis dvorního agenta Károlye Bujanovicse radovi Andrásii Kazinczymu: „Jeho Veličenstvo podepsalo vašemu bratrovi Ferencovi/¹⁷⁷ žádost o propuštění na svobodu. Milost půjde buď štafetou nebo první poštou./¹⁷⁸ Pan rada má pro něj poslat povoz.“

„Pane“ – řekl vrchní dozorce, – „kdybych na vás nyní podal oznámení, že jste byl venku, přišla by milost zbytečně.“ Nahoře v textu jsem se zmýlil, na kolena jsem před ním padl až nyní.

„Už nikdy víc nenechám dveře otevřené“ – řekl vrchní dozorce. „A vy, pane, mi na svou čest slíbíte, že svým druhům nevyjvíte, jakou zprávu jste se z dopisu agenta dozvěděl.“ Odešel, a ačkoliv na mne Riedele naléhal, ani jemu, ani nikomu dalšímu jsem to neřekl.

Můj čtenář si umí představit, jak jsem se roztrásl ještě i potom, když byl vrchní dozorce pryč, z toho, že mě přistihli venku. Je to zlé, když člověka přistihnou. Ale to, že jsem ulehčoval svým druhům v utrpení, toho bych nelitoval, ani kdybych měl za svůj skvělý čin, přestože mě nic nestál, i zemřít. Ubohý je člověk, který neví, že mučedníci očekávají jistou smrt v tichosti.

Okamžitě jsem se dal do balení, abych mohl odejít, jakmile ta zpráva přijde. Riedele chtěl vědět, proč přišel vrchní dozorce. Slyšel klepání dvou lidí, a protože už 4. června propustili Suľovského, předpovídal vysvobození i mně.

„Pěkná věštba“ – řekl jsem, „jen se podívej na mé zavřené dveře. Málem by byli odhalili, že chodím venku. Soudím tak podle jeho slov. Přišel jedině kvůli tomu.“

„Nikoliv. Dveře ti zavřeli právě proto, že tě pustí“ – povídá Riedele. „Ale jen jdi, ať využiju prospěšně těch několik málo hodin. Zajedeš do Vídně?“

„Já? Že se ptáš! Nebudu mít klid, dokud si nepromluví s císařem.“

„Tak potom zajdi k arcibiskupu Hohenwartovi,¹⁷⁹ zajdi k paní baronce Rothsčützové v sousedství Dvorské válečné rady a řekni jim to a to...“

27. června přišel Kiesewetter a našel mě sbaleného. Ani já ani on jsme nepromluvili. Odešel.

28. června přišel znovu. Dal mi vodu na mytí. Měl jsem sbaleno. Zase jsme nepromluvili. Odešel.

Za půl hodiny klepal Riedele, že propustili Laczkovicse a Smetanoviče. Co to, že mě ne? Roztrásl jsem se strachy.

V devět hodin přišel Kiesewetter:

„Pan vrchní dozorce se vám dává poroučet a prosí, abyste se k němu odebral.“

Šel jsem oblečen do uherského pláště. Tancoval jsem dolů po schodech, letěl po dvorku a vyběhl nahoru do horního hradu. Byla neděle. Lidé se scházeli na mši. Jaká radost pro mne a jaká pro ně! Jen Kiesewetter pohlížel na mé osvobození jako na smrt.

Kulhavý Fritschner se zvedl ze židle a vykročil mi naproti:

„Jeho Veličenstvo vám znovu daruje svobodu. A já vám přeji, aby váš život se ubíral po šťastnějších cestách než doposud.“

Poděkoval jsem za milost Jeho Veličenstva, i vrchnímu strážmistrovovi za zprávu a za to, jak se mnou zacházeli. Požádal jsem ho, aby podal hlášení, že neučiním písemné poděkování, ale jakmile mi to mé zdraví a má peněženka dovolí, pojedu do Vídně, abych se sám vrhl k nohám Jeho Veličenstva.

„To se dostanete z jednoho vězení do druhého“ – řekl. Jaká hrozná slova! – a otevřel jedny dveře.

Vešli moji bratři István a József a s nimi Smetanovič a nehodný Laczkovics.¹⁸⁰ Z tohoto člověka si Szlávy cestou utahoval tak, až mi ho bylo líto. Přes všechnu neotesanost bylo v něm mnoho, čeho bylo možno a nutno si na něm vážit.

„Vy jste velký příznivec zahradničení. Udělejte mi tu radost, abych vás mohl nejdříve zavést do své zahrady.“

„Ne tak“ – pravil jsem, „vězeň, který byl propuštěn na svobodu, touží po lukách a polích, a ne po zahradách. Po samotě a ne po společnosti. Nechoďte se mnou. Myslel bych si, že jsem stále vaším vězněm.“

Jako hříbě vypuštěné z hřebčince na svobodu, rozběhl jsem se do luk, která se rozprostírají na západní straně pevnosti.

Tam za mnou přišel sluha vrchního dozorce.

„Pan vrchní dozorce očekává všechny tři pány Kazinczyovy k obědu.“

Když vrchní dozorce pil svou kávu sedě při tom na pohovce, zavolala mě k oknu šedesátiletá jednooká slečna Fanny. Toto okno bývalo za dob Ilony Zrinské/¹⁸¹ dveřmi. Paní kněžna tudy scházela do své zahrady, veliké několik vídeňských sáhů. Zahrada byla v dolíku.

„Řekněte mi, pane, kdybychom vás přistihli, odvážil byste se seskočit dolů?“

Podíval jsem se na vrchního dozorce. Smíchy málem rozlil svou kávu.

„Pane vrchní dozorce, vy jste to prozradil.“

„Ne, pane“ – řekla slečna Fanny, – „já sama jsem vás viděla.“

„Pro slitování boží, jak?“

„Mám tady kurník, je z prken. Ta se v horku seschla a popraskala. Jednou, bylo to ještě zjara, krmím své slípky, když tu slyším zesponu jakési bouchnutí. Podívám se dolů škvírou. Můj pohled zalétl na místa, kde byli věznění páni. A co nevidím? Jeden vězeň tam v nejhořejší řadě podává otvory pro topení ostatním jídlo, pak jde do střední řady, a také tam podává svou almužnu. Od té doby jsem tu scénu vídala den co den. Pane Kazinczy, vy se stanete jedním z nejšťastnějších lidí. Vzpomeňte si na mé proroctví, pane, až se vyplní, co jsem vám teď prorokovala.“

„Slečno“ – řekl jsem – „dva tisíce tři sta osmdesát sedm dní jsem trpěl. Zasloužím si, abych byl ještě šťasten. Na vaše proroctví nezapomenu. A přeji si, abych směl svého proroka velebit.“

Čtenáři, uvěříš mi, že jsem si v Mukačevě zmírňoval svou bídu psaním milostných dopisů? Nedaleko Mukačeva jsme potkali jakéhosi důstojníka a ten nám vypravoval, že v Mukačevě má jeden důstojník od proviantu tak krásnou dceru, že i ve Vídni patřila mezi přední krasavice. Chce si ji vzít za ženu mladý Meskó z Košic a obdarovává ji mnoha tisíci. Když jsem se vracel z procházky (hradním příkopem), zahlédl jsem tu dívku, jak jde z hradu ven. Také ona mě uviděla a oba jsme vzplanuli. Přinesl jsem si s sebou inkoust, věci na psaní a papír, a tak jsem měl na co psát. V naší židli na stoličce byla ještě bečka, ne hrnec. Když ji vylili a umyli, přinesli ji nahoru. Já přivázal provázkem zesponu ke dnu bečky dopis. Dopis vzal k sobě vězeň, který měl čištění na starosti a prostřednictvím své milenky, sloužící u profouse, jej dal odnést krasavici. Trautel byla nádherná boubelatá blondýnka. Ale nic víc, než hetérka z rodu těch ušlechtilejších, které velmi touží po vdavkách.

Franz, můj listonoš, byl propuštěn na svobodu a vyhledal mě. Přijal jsem ho do svých služeb. Vykrádal mi spizírnu. Měl od všech zámků klíče. Jinak by však byl pro mne i do ohně skočil. Musel jsem ho vyhnat.